

Folketrygden og yrkesskader i reindriften – 27. februar 2019

Kirsti Strøm Bull

1. Innledning

1.1 Hva folketrygden er

Lov om folketrygd av 28. februar 1997 nr. 19

Alle bosatt i Norge er medlemmer av folketrygden og har rett til ytelser etter denne loven.

1.2 Ytelser fra folketrygden

Ytelser ved sykdom, attføring og uførhet

Alderspensjon

Etterlattepensjon

2. Yrkesskadereglene i folketrygdloven kap. 13

2.1 Innledning

Folketrygdloven § 13-1: *Formålet med folketrygdens yrkesskadedekning er å gi særfordeler utover folketrygdens ordinære stønadssystem.*

Alle nyter ikke godt av disse reglene uten videre. Selvstendige næringsdrivende må tegne særlig ”medlemsskap” ved innbetaling av premie, se folketrygd. § 13-13.

Yrkesskadeforsikring i et privat forsikringselskap er noe annet, og premien her er langt høyere.

2.2 Hvilke særfordeler ved yrkesskade, se folketrygd. § 13-2

Den som blir rammet av en yrkesskade, har rett til ytelser etter særskilte regler. Disse reglene innebærer at høyere ytelser og mindre strenge krav for å få ytelsene. Dette gjelder blant annet for følgende ytelser:

Beregning av trygd ved yrkesskade, som uføretrygd og senere alderspensjon

Stønad ved helsetjenester, for eksempel fysioterapi

Grunnstønad og hjelpestønad, for eksempel tilrettelagte hjelpemidler i arbeidet

Sykepenger

Rehabiliteringspenger

Menerstatning

Hvis man dør i en yrkesskade er det særlige regler for

Pensjon til gjenlevende ektefelle

Pensjon til samboer så sant det er felles barn

Barnpensjon

Stønad ved gravferd

3. Hva regnes som yrkesskade

3.1 Tre vilkår må være oppfylt, folketrygd. § 13-3

- a. Personskade, sykdom eller dødsfall
- b. Skjedd ved en arbeidsulykke
- c. Under utøvelse av virksomhet som selvstendig næringsdrivende

3.2 Nærmere om arbeidsulykke, § 13-3 annet ledd

Uventet ytre hendelse som man har blitt utsatt for i arbeidet.

Belastningslidelser som over tid har utviklet seg i muskel- og skjelettsystemet regnes ikke som arbeidsulykke.

3.3 Under utøvelse av virksomhet som selvstendig næringsdrivende, se § 13-13

Reindriftens virksomhet er sammensatt – fra gjeting på fjellet til regnskapsføring i hjemmet.

4. Selvstendig næringsdrivende må betale en premie for å bli yrkesskadetrygdet

4.1 Premiens størrelse

Premien er fastsatt i *forskrift om frivillig yrkesskadetrygd for selvstendig næringsdrivende og frilansere*, forskrift av 11. mars 1997 nr. 210 § 3

Premien er 0,4 prosent av forventet årsinntekt som selvstendig næringsdrivende.

4.2 Krav til minimumsinntekt for å tegne yrkesskadetrygd, se § 13-

Må ha en årlig inntekt over *grunnbeløpet* = kr. 96.883 (pr. 1.5.2018)

Forskrift om frivillig yrkesskadetrygd for selvstendig næringsdrivende og frilansere

Dato	FOR-1997-03-11-210
Departement	Arbeids- og sosialdepartementet
Avd/dir	Velferdspolitisk avd.
Publisert	I 1997 526
Ikrafttredelse	01.05.1997
Sist endret	FOR-2010-02-23-236 fra 01.03.2010
Gjelder for	Norge
Hjemmel	LOV-1997-02-28-19-§3-30, LOV-1997-02-28-19-§13-13, LOV-1997-02-28-19-§23-6
Korttittel	Forskrift om yrkesskadetrygd for frilansere mm

Innholdsfortegnelse

Forskrift om frivillig yrkesskadetrygd for selvstendig næringsdrivende og frilansere Innholdsfortegnelse

Hjemmel: Fastsatt av Sosial- og helsedepartementet (nå Arbeidsdepartementet) 11. mars 1997 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd § 3-30 femte ledd, § 13-13 tredje ledd og § 23-6 bokstav e.

Endringer: Endret ved forskrifter 21 des 2001 nr. 1556, 17 jan 2002 nr. 34, 30 juni 2006 nr. 790, 23 feb 2010 nr. 236.

§ 1. Frivillig yrkesskadetrygd for selvstendig næringsdrivende og frilansere tegnes for minst ett kalenderår.

§ 2. Trygden gjelder fra det tidspunktet Arbeids- og velferdsetaten mottok søknaden. Er det søkt om frivillig trygd fra et bestemt framtidig tidspunkt, gjelder trygden fra dette tidspunktet.

Trygden trer bare i kraft dersom premien er betalt innen fire uker etter at vedkommende har fått melding om at søknaden er innvilget.

0 Endret ved forskrift 30 juni 2006 nr. 790 (i kraft 1 juli 2006, se endringsforskriften for overgangsregel).

§ 3. Premien skal betales forskottsvis for hvert enkelt kalenderår.

Årlig premie utgjør 0,4 prosent av forventet årsinntekt utenfor tjeneste. Premien for tegningsåret beregnes fra og med den måneden trygden gjelder fra.

Det skal ikke betales premie for inntekter som overstiger 12 ganger grunnbeløpet på det tidspunktet trygden gjelder fra.

Forventet årsinntekt fastsettes i samråd med søkeren og med utgangspunkt i tidligere års pensjonsgivende inntekt eller sykepengegrunnlaget. Inntekten avrundes til nærmeste hele tusen kroner.

§ 4. Når det skal fastsettes antatt årlig arbeidsinntekt på skadetidspunktet etter folketrygdloven § 3-30 og § 11-26 medregnes ikke høyere inntekt utenfor tjeneste enn forventet årsinntekt etter § 3 i denne forskriften.

0 Endret ved forskrift 21 des 2001 nr. 1556 (i kraft 1 jan 2002), 17 jan 2002 nr. 34 (i kraft 1 jan 2002), 23 feb 2010 nr. 236 (i kraft 1 mars 2010).

§ 5. Den frivillige yrkesskadetrygden opphører ved utgangen av kalenderåret dersom premien for det neste året ikke er betalt innen fire uker etter skriftlig påkrav.

Det kan bestemmes at trygden skal opphøre hvis vedkommende tross påkrav ikke oppfyller sine plikter overfor trygden. Trygden opphører i alle tilfeller fra det tidspunktet virksomheten opphører. Premie for overskytende tidsrom refunderes ikke.

0 Endret ved forskrift 30 juni 2006 nr. 790 (i kraft 1 juli 2006, se endringsforskriften for overgangsregel).

§ 6. Forskriften trer i kraft den 1. mai 1997.

Reineiere bør tegne yrkesskadetrygd etter folketrygdsloven kap. 13.

v/ Kirsti Strøm Bull

Alle som er bosatt i Norge er knyttet til folketrygdsystemet. Dette innebærer at vi får ytelser fra folketrygden hvis arbeidsevnen svikter på grunn av skade eller sykdom. Den som mister arbeidsinntekt på grunn av sykdom, får sykepenger. Etter barnefødsel ytes fødselspenger. Ved uførhet får man uføretrygd og etter fylte 67 år har alle rett til alderspensjon. Folketrygdloven har regler om hvilke vilkår som må være oppfylt for å få de forskjellige ytelser og har regler om beregning av ytelsenes størrelse. For å få f.eks. uføretrygd må man være minst 50 % ervervsmessig ufør. Størrelsen på uføretrygden vil i tillegg være avhengig av hvor mange pensjonspoeng som er opptjent.

Enkelte grupper står i en særstilling når det gjelder rett til ytelser fra folketrygden. Det gjelder dem som blir skadet ved en arbeidsulykke. De vil lettere oppnå stønad fra folketrygden enn det som følger av de alminnelige regler. Vi sier at de er yrkesskadetrygdet.

Den som blir sykemeldt på grunn av en arbeidsulykke får sykepenger fra første dag og til full sats. Den som blir delvis ufør, får rett til uføretrygd allerede ved 30 % ervervsmessig uførhet og ikke først ved 50 % uførhet. Flere helseutgifter dekkes av folketrygden ved skade forårsaket av en arbeidsulykke. Dessuten kan man etter en arbeidsskade få en ytelse fra folketrygden som ikke gis ved andre skader, nemlig ménerstatning. Ménerstatningen skal ikke dekke tapt inntekt eller andre utgifter, men er en kompensasjon for ren medisinsk uførhet.

Hvis man dør som følge av en arbeidsulykke, vil gjenlevende ektefelle eller samboer lettere kunne få etterlattepensjon enn det som gjelder etter de vanlige regler. Barn vil få barnpensjon frem til fylte 21 år, og ikke bare til de er 18 år slik regelen ellers er.

Denne lille oversikten viser at det innebærer betydelige fordeler å være yrkesskadetrygdet hvis uhellet først er ute. Hvem er så yrkesskadetrygdet?

Alle lønnstakere er automatisk dekket av reglene for yrkesskade hvis de blir skadet i arbeidstiden. Selvstendige næringsdrivende må derimot selv tegne medlemsskap for å nyte godt av de samme reglene.

For å tegne yrkesskadetrygd som selvstendig næringsdrivende må man ha en årlig personinntekt fra næringsvirksomheten – altså fra reindriften - som overstiger folketrygdens grunnbeløp. Folketrygdens grunnbeløp er i dag på kr. 96.883, og personinntekten må altså overstige dette beløp. Premien for yrkesskadetrygd er 0,4 % av den årlige personinntekten. En

som har en personinntekt fra sin reindrift på kr. 400.000 betaler således ikke mer enn kr. 1600 i premie pr. år for å være yrkesskadetrygdet.

Oppsøk ditt Nav-kontor og be om nærmere orientering om vilkårene for å tegne yrkesskadetrygd og om hvilke rettigheter du ved slik trygd har krav på ved skade i arbeidet.

.....

Eks. på fordeler ved yrkesskadetrygd:

Sykepenger

Jon og Inga er begge selvstendig næringsdrivende i reindriften. De blir begge skadet under slakting. Begge skjærer seg i hånden og blir sykemeldt for fire uker. Skaden har skjedd under arbeid, og dekkes av reglene for yrkesskade så sant yrkesskadetrygd er tegnet. Inga har tegnet slik trygd, og hun får sykepenger fra folketrygden fra første dag. Hun vil også nyte godt av annen helsehjelp som hun ellers ikke ville hatt krav på å få dekket. Jon har ikke tegnet yrkesskadetrygd, og for ham gjelder de alminnelige regler, som betyr at han ikke får sykepenger fra folketrygden de første 16 dagene av sykemeldingen og heller ikke andre særfordeler.

Uførepensjon

I høstmørket på vei til flokken velter Jon med firehjulingen. Han blir skadet og etter behandling og forsøk på attføring blir uførhetsgraden fastsatt til 40 %. Jon får ikke uføretrygd, siden kravet etter de alminnelige trygderegler er at uføregraden må være minst 50 %. Skaden som er pådratt ved veltet, er en yrkesskade og hadde Jon tegnet yrkesskadetrygd ville han fått uføretrygd. Etter yrkesskadetrygden ytes uføretrygd ved uføregrad ned til 30 %.

I tillegg ville han fått en årlig ménerstatning, fastsatt på grunnlag av hans medisinske skade.